

Επιστροφή σε Υποτιμημένη Δραχμή, Πληθωρισμός Κόστους και Διεθνής Ανταγωνιστικότητα: Μία Μελέτη Εισροών-Εκροών

Θεόδωρος Μαριόλης

Αν. Καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας, Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Αποστόλης Κάτσινος

Τελειόφοιτος του ΠΜΣ Οικονομικής Επιστήμης, Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης, Πάντειο Πανεπιστήμιο

Εκδοχή του παρόντος παρουσιάστηκε σε συνάντηση του «Study Group on Sraffian Economics», τον Ιούνιο του 2011: Ευχαριστούμε τους Κώστα Παπουλή, Νίκο Ροδουσάκη, και Γιώργο Σώκλη για σχόλια και παρατηρήσεις. Περαιτέρω, ευχαριστούμε τους Σπύρο Στάλια και Λευτέρη Τσουλφίδη για ενδιαφέρουσες συζητήσεις επί της συγκυρίας. Οι σημειώσεις δηλώνονται με [·], και βρίσκονται στο τέλος του κειμένου.

1. Εισαγωγή

Κατά την άποψή μας, το βασικό πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας είναι αυτό της διεθνούς ανταγωνιστικότητας και όχι του δημοσίου χρέους ή της αναδιανομής του εισοδήματος, τα οποία συνιστούν επιφανόμενα. Η αντιμετώπισή του κρίνεται, επομένως, ως επιβεβλημένη και επείγουσα, καίτοι είναι μάλλον αδύνατο να πραγματοποιηθεί, για συστημικούς λόγους, εντός της ΟΝΕ (βλ. Μαριόλης, 1999, 2011, και Μαριόλης και Παπουλής, 2010). Σύμφωνα με σχετικά πρόσφατες εκτιμήσεις του ΔΝΤ, οι οποίες βασίζονται (και) σε ορισμένες μη ρεαλιστικές, για την τρέχουσα περίοδο, παραδοχές, η εξισορρόπηση του τομέα εξωτερικών συναλλαγών της ελληνικής οικονομίας προαπαιτεί μία υποτίμηση, σε πραγματικούς όρους, της τάξης του 22.1% με 46.6%.^[1] Στα ακόλουθα συνοψίζουμε τα αποτελέσματα μελέτης μας, η οποία εκτιμά τις επιπτώσεις ονομαστικής υποτίμησης κατά 50% στον πληθωρισμό κόστους και, κατ' επέκταση, στη διεθνή ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας (μετρούμενη σε όρους πραγματικής συναλλαγματικής ισοτιμίας). Με άλλα λόγια, δηλαδή, επιχειρούμε μία απάντηση στο ακόλουθο ερώτημα: εάν (i) σημειωθεί επιστροφή σε υποτιμημένη κατά 50% δραχμή, (ii) οι τεχνικές συνθήκες παραγωγής παραμείνουν αμετάβλητες, (iii) αντιπαρέλθουμε κάθε άλλο παράγοντα πληθωρισμού (π.χ. πληθωρισμός ζήτησης προκαλούμενος από νομισματική χρηματοδότηση του δημοσίου ελλείμματος) και (iv) οι εθνικές αρχές οικονομικής πολιτικής είναι σε θέση να διασφαλίσουν τη βιωσιμότητα της ακολουθούμενης συναλλαγματικής πολιτικής (επ' αυτού, βλ. π.χ. Krugman και Obstfeld, 2011, σσ. 320-335) και, γενικά, να διευθετήσουν τις όποιες διαταράξεις δημιουργήσει η αποχώρηση της χώρας από τη Ζώνη του Ευρώ,

τότε ποια θα είναι η διαχρονική εξέλιξη των τιμών των εμπορευμάτων, τα οποία παράγει η ελληνική οικονομία;

Σπεύδουμε, ωστόσο, να τονίσουμε a priori ότι, καίτοι τα αποτελέσματα αυτού του πειράματος «αδρανούς ατμόσφαιρας» είναι σημαντικά και χρήσιμα, δεν επαρκούν, αυτά καθ'αυτά, για να δικαιώσουν ούτε αυτές/ούς που είναι υπέρ της επιστροφής στη δραχμή ούτε εκείνους που είναι κατά. Δεν μπορούμε να επιμείνουμε, εδώ, σε ένα από τα κύρια γνωρίσματα της μοντέρνας εποχής, δηλ. στη συνεχή διαδικασία αναγωγής πολυδιάστατων ζητημάτων στο μονόμετρο ερώτημα «υπέρ ή κατά;», αλλά μόνον να υπενθυμίσουμε μία παρατήρηση του Vaneigem (1962-63, §18): «Προσφέροντας μία καρικατούρα των ανταγωνισμών, η εξουσία πιέζει τον καθένα να είναι υπέρ ή κατά της Μπριζίτ Μπαρντό, του «νέου μυθιστορήματος», της Σιτροέν Κατρ Σεβώ, του σπαγγέτι, του μεσγάλ, της μίνι φούστας, του ΟΗΕ, των κλασικών ανθρωπιστικών σπουδών, της εθνικοποίησης, του θερμοπυρηνικού πολέμου και του ωτοστόπ. Ζητείται η γνώμη όλων για κάθε λεπτομέρεια, προκειμένου να τους αφαιρεθεί ακόμα αποτελεσματικότερα η δυνατότητα να έχουν μία γνώμη για την ολότητα.» (πρόσθετη έμφαση).

2. Το αναλυτικό πλαίσιο

Το αναλυτικό πλαίσιο της μελέτης είναι ακριβώς αυτό που συγκροτήθηκε στο Μαριόλης et al. (1996) και, επομένως, δεν απαιτείται να εκτεθεί, εδώ (ούτε, βεβαίως, να αναλυθούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα μίας υποτίμησης, γενικά): συνίσταται σε τρία εναλλακτικά πολυτομεακά υποδείγματα-σενάρια εξέλιξης των τιμών, τα οποία εφοδιάζουμε, τώρα, με στοιχεία από τον Συμμετρικό Πίνακα Εισροών-Εκροών (SIOT) της ελληνικής οικονομίας, για το έτος 2005, ο οποίος είναι ο πλέον πρόσφατος από τους διαθέσιμους και συναθροίζει το σύνολο των εγχωρίως παραγομένων εμπορευμάτων σε 59. [2]

Έχουμε λόγους να θεωρούμε ότι αυτό το πλαίσιο ενέχει, σε βραχυχρόνιο ορίζοντα, σημαντικούς βαθμούς αξιοπιστίας, όχι μόνον λόγω της θεωρητικής συνοχής του αλλά και επειδή δοκιμάστηκε, πρακτικά, κατά την τελευταία υποτίμηση της δραχμής (ύψους 14%), το Μάρτιο του 1998. Είχαμε, τότε, προβλέψει ότι (i) η δραχμή μάλλον θα υποτιμηθεί κατά ποσοστό της τάξης του 15%, (ii) το ετήσιο πληθωριστικό «κύμα» θα είναι, το πολύ, της τάξης του 1.25% με 1.88% (και όχι της τάξης του 10% και 20%, που προέβλεπε η συντριπτική πλειοψηφία των αναλυτών και των πολιτικών εκπροσώπων, η οποία διαβεβαίωνε, επίσης, ότι η δραχμή δεν πρόκειται να υποτιμηθεί), και (iii) η διεθνής ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας θα αυξηθεί, κατά το πρώτο έτος, μετά την υποτίμηση, κατά 12%, περίπου. Τα γεγονότα που

ακολούθησαν δεν διέψευσαν αυτές τις προβλέψεις (για μία κριτική ανάλυση της τότε συγκυρίας, βλ. Μαριόλης και Σταμάτης, 1999, Μέρος 3).

3. Εμπειρικά αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα των κύριων εκτιμήσεων της μελέτης συνοψίζονται στους Πίνακες 1 και 2.

Ο Πίνακας 1 αντιστοιχεί στο λιγότερο ευνοϊκό σενάριο, δηλ. σε αυτό με τον υψηλότερο πληθωρισμό κόστους, και εκθέτει την εξέλιξη των τιμών, εκείνων των εμπορευμάτων (από τα 59) που θα εμφανίσουν τις τρεις μεγαλύτερες και τις τρεις μικρότερες αυξήσεις τιμής, στα πέντε πρώτα έτη μετά την υποτίμηση κατά 50% (με κατάλληλη επιλογή των φυσικών μονάδων μέτρησης, η τιμή κάθε εμπορεύματος τίθεται ίση με 100 νομισματικές μονάδες, πριν λάβει χώρα η υποτίμηση). Επειδή η εξέλιξη της τιμής κάθε εμπορεύματος καθορίζεται, σε γενικές γραμμές, από τις ποσότητες των εισαγομένων εμπορευμάτων, οι οποίες απαιτούνται άμεσα και έμμεσα για την παραγωγή του, ο Πίνακας 1 υποδηλώνει, ταυτοχρόνως, και τα εμπορεύματα της ελληνικής οικονομίας που εμφανίζουν, κατά την αναπαραγωγή τους, την υψηλότερη/μικρότερη εξάρτηση από τη διεθνή οικονομία.

Πίνακας 1. Τα εμπορεύματα με τις μεγαλύτερες και τις μικρότερες αυξήσεις τιμών μετά την υποτίμηση κατά 50%

Έτος	Μεγαλύτερες Αυξήσεις Τιμών			Μικρότερες Αυξήσεις Τιμών		
	Οπάνθρακας, προϊόντα διύλισης πετρελαίου και πυρηνικά καύσιμα	Υπηρεσίες υδάτινων μεταφορών	Αυτοκίνητα οχήματα, ρυμουλκούμενα και ημρυμουλκούμενα	Εκπαιδευτικές υπηρεσίες	Προϊόντα δασοκομίας και υλοτομίας	Υπηρεσίες που αφορούν ακίνητα
1	136.7	122.5	121.5	101.1	100.3	100.7
2	141.9	130.9	128.3	106.3	103.7	102.8
3	143.4	134.7	132.0	112.1	108.2	105.8
4	144.3	137.1	134.7	117.3	112.9	109.1
5	145.0	138.9	136.7	121.7	117.4	112.6

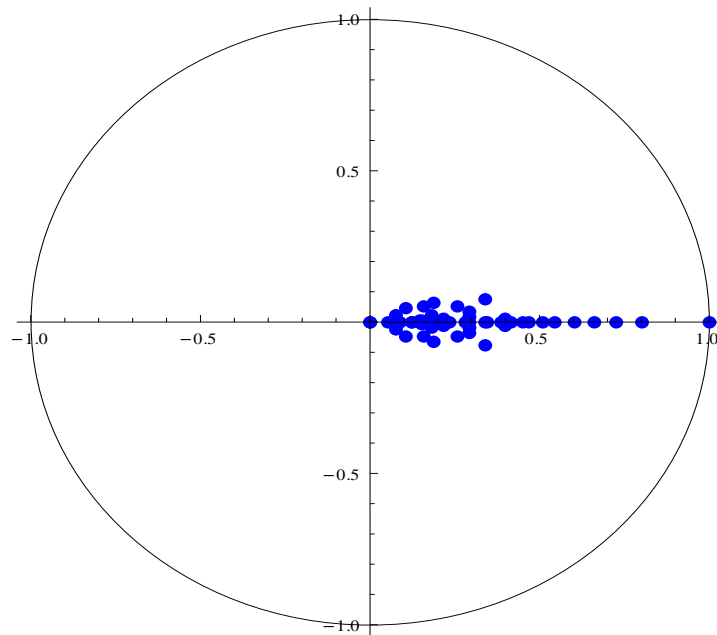
Στον Πίνακα 2 εκτίθεται η εξέλιξη του ετήσιου συνολικού-γενικού ρυθμού πληθωρισμού (σε όρους ακαθάριστης αξίας εγχώριας παραγωγής), στα πέντε πρώτα έτη μετά από την υποτίμηση κατά 50%, σύμφωνα με τα τρία σενάρια της μελέτης. Διαπιστώνεται, λοιπόν, ότι το πληθωριστικό «κύμα» θα είναι της τάξης του 5.31% με 9.29%, κατά το πρώτος έτος, και 1.59% με

5.96%, κατά το δεύτερο έτος. Έτσι, εκτιμάται ότι η διεθνής ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας (σε όρους πραγματικής συναλλαγματικής ισοτιμίας) θα αυξηθεί, στο πρώτο έτος, μετά την υποτίμηση, κατά 37.2% με 42.4%. [3]

Τέλος, αναφέρεται ότι, σύμφωνα με τα αναλυτικά αποτελέσματα του λιγότερο ευνοϊκού σεναρίου, απαιτούνται περί τα 15-16 έτη, ούτως ώστε να αυξηθεί το ημεδαπό επίπεδο των τιμών κατά 45%-46% και, επομένως, να εξανεμισθούν, πρακτικά, τα οφέλη της υποτίμησης στη διεθνή ανταγωνιστικότητα. Ως γνωστόν, η ταχύτητα σύγκλισης γραμμικού δυναμικού συστήματος διακριτού χρόνου προς τη μακροχρόνια τιμή ισορροπίας του καθορίζεται από την κατανομή των μέτρων (*moduli*) των ιδιοτιμών της μήτρας του: Grosso modo, όσο μικρότερα είναι τα μέτρα των μη-δεσποζουσών ιδιοτιμών ως προς το μέτρο της δεσπόζουσας ιδιοτιμής, τόσο υψηλότερη είναι η ταχύτητα σύγκλισης και, συνεπώς, στην προκείμενη περίπτωση, τόσο πιο γρήγορα εξανεμίζονται τα οφέλη της υποτίμησης. Στο Σχήμα 1 εκτίθεται μία απεικόνιση της κατανομής των «ομαλοποιημένων» ιδιοτιμών της μήτρας που αντιστοιχεί στο λιγότερο ευνοϊκό σενάριο (κάθε ιδιοτιμή έχει διαιρεθεί με τη δεσπόζουσα ιδιοτιμή, η οποία ισούται, περίπου, με 0.893, και επομένως η δεσπόζουσα ομαλοποιημένη ιδιοτιμή ισούται με 1, ενώ όλες οι μη-δεσπόζουσες ομαλοποιημένες ιδιοτιμές βρίσκονται εντός του μοναδιαίου (μιγαδικού) κύκλου). Καίτοι διαφαίνεται τάση συσσώρευσης των ομαλοποιημένων ιδιοτιμών προς χαμηλές τιμές, έξι μη δεσπόζουσες ομαλοποιημένες ιδιοτιμές είναι σχετικά υψηλές, δηλ. πάνω από 0.5, και, άρα, η ταχύτητα σύγκλισης του συστήματος δεν δύναται, πράγματι, να είναι ιδιαίτερα υψηλή.[4]

Πίνακας 2. Οι ετήσιοι ρυθμοί πληθωρισμού μετά την υποτίμηση κατά 50%

Έτος	Σενάριο 1	Σενάριο 2	Σενάριο 3
1	9.29%	5.31%	5.31%
2	5.96%	3.84%	1.59%
3	4.27%	2.99%	0.51%
4	3.26%	2.44%	0.16%
5	2.58%	2.06%	0.05%

Σχήμα 1. Οι ομαλοποιημένες ιδιοτιμές της μήτρας του συστήματος με την ταχύτερη αύξηση των τιμών

4. Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Όπως η εξ αποκαλύψεως αλήθεια, στα μέσα της δεκαετίας του 1990, ήταν «η πολιτική της σκληρής δραχμής», έτσι και η τρέχουσα εξ αποκαλύψεως αλήθεια είναι ότι «η επιστροφή στη δραχμή σημαίνει καταστροφή». Μάλιστα, πανεπιστημιακός οικονομολόγος, ο οποίος τοποθετείται κριτικά, και «εξ αριστερών», έναντι του «Μεσοπρόθεσμου», προέβη, δημοσίως, στην ακόλουθη διευκρίνιση: «Δεν προτείνω την επιστροφή στη δραχμή. Δεν θα γίνουμε Αλβανία του Enver Hoxha.».[5]

Από την πλευρά μας, αδυνατούμε να αντιληφθούμε ότι, για παράδειγμα, το Βασίλειο της Νορβηγίας, η Μαλαισία ή η Δημοκρατία της Σιγκαπούρης ακολουθούν το «αλβανικό υπόδειγμα οικοδόμησης του σοσιαλισμού».[6] Εκτιμήσαμε, ωστόσο, ότι, από την άποψη τουλάχιστον των τιμακών επιπτώσεων μίας υποτίμησης (και, μάλιστα, «γενναίας», ήτοι της τάξης του 50%), η «επιστροφή στη δραχμή» δεν συνεπάγεται κάποια καταστροφή. Μάλλον το αντίθετο: καταβάλλοντας το όποιο «κόστος» ενός πληθωρισμού της τάξης του 5% με 9%, η ελληνική οικονομία θα έχει, σε συνδυασμό με την άσκηση άλλων, οπωσδήποτε αναγκαίων, μέτρων διαρθρωτικής πολιτικής, τη δυνατότητα και το χρόνο να επωφεληθεί από την καταρχάς αύξηση της διεθνούς ανταγωνιστικότητάς της κατά 37% με 42%. [7]

Όταν οι αρχές οικονομικής πολιτικής μίας χώρας με εξαιρετικά υψηλό επίπεδο παραγωγικοτεχνικής ανάπτυξης, όπως των ΗΠΑ, προβάλλουν, συστηματικά, ενστάσεις κατά της «πολιτικής του μαλακού γουάν», είναι να

απορεί κανείς με τη «θεωρία» ότι οι ελληνικές αρχές οφείλουν να είναι αδιάφορες απέναντι στους συναλλαγματικούς όρους υπό τους οποίους η χώρα, για την οποία είναι υπεύθυνες, εξάγει στη και εισάγει από τη διεθνή αγορά.

Σημειώσεις

[1]. Πιο αναλυτικά: Υποθέτοντας ως διατηρήσιμη τιμή ισορροπίας για το συνολικό εξωτερικό χρέος, ως ποσοστό του ΑΕΠ, το 80%, και ρυθμό μεγέθυνσης του ονομαστικού ΑΕΠ ίσο με 5%, προκύπτει ότι το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, ως ποσοστό του ΑΕΠ, πρέπει να συμπεσθεί στο μείον 3.8%. Περαιτέρω, λαμβάνοντας υπόψη οικονομετρικές εκτιμήσεις της ελαστικότητας του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών ως προς την πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία, εκτιμάται ότι αυτή η συμπίεση προαπαιτεί πραγματική υποτίμηση της τάξης του 22.1% με 46.6% (βλέπε Αναστασάτος, 2008).

[2]. Πρόκειται για γραμμικά υποδείγματα *à la* Sraffa ([1960] 1985, Μέρος I), δηλ. «απλής παραγωγής (single production) εμπορευμάτων μέσω εμπορευμάτων», τα οποία διαφοροποιούνται, μεταξύ τους, αναλόγως της υπόθεσης που γίνεται σχετικά με την αντίδραση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας κάθε κλάδου παραγωγής, μετά την υποτίμηση. Για παράδειγμα, στο ένα από αυτά, το οποίο δίνει και την υψηλότερη πληθωριστική αύξηση, υποτίθεται (μεταξύ άλλων) ότι οι καθαροί φόροι επί της παραγωγής, ως ποσοστό της τιμής κάθε εμπορεύματος, παραμένουν αμετάβλητοι. Μία από τις ελάχιστες συναφείς μελέτες της ελληνικής βιβλιογραφίας είναι αυτή των Γκαργκάνα και Μομφεράτου (1979), η οποία αφορά στην περίοδο 1971-1978. Σημειώνεται, επίσης, ότι το αναλυτικό μας πλαίσιο θα μπορούσε να διευρυνθεί βάσει των συμβολών του Domberger (1980) και των Sharify and Sancho (2011). Τέλος, για τη γενική θεωρητική μελέτη των επιπτώσεων μίας υποτίμησης στις τιμές των εμπορευμάτων, στην κατανομή του εισοδήματος και στους βαθμούς απασχόλησης του επενδεδυμένου κεφαλαίου και του εργατικού δυναμικού, βλ. Krugman and Taylor (1978), Metcalfe and Steedman (1979, 1981), και Mariolis (2006, 2008).

[3]. Σημειώνεται, για τον μη ειδικό αναγνώστη, ότι, χάριν απλούστευσης, εξισώνουμε την πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία με: $(EP^*) / P$, όπου το E παριστά την ονομαστική συναλλαγματική ισοτιμία, οριζόμενη σε νομισματικές μονάδες της ημεδαπής ανά νομισματική μονάδα της αλλοδαπής, το P^* το αλλοδαπό γενικό επίπεδο των τιμών, εκφρασμένο σε αλλοδαπό νόμισμα, και το P το ημεδαπό γενικό επίπεδο των τιμών, εκφρασμένο σε ημεδαπό νόμισμα. Όταν το εν λόγω κλάσμα ισούται με 1, τα δύο επίπεδα τιμών, εκφρασμένα σε ενιαίο νόμισμα, είναι, προφανώς, ίσα, ενώ όταν είναι υψηλότερο (μικρότερο) του 1, σημαίνει ότι το ημεδαπό (αλλοδαπό) επίπεδο τιμών έχει γίνει χαμηλότερο και, επομένως, ότι η ανταγωνιστικότητα της ημεδαπής (αλλοδαπής) οικονομίας έχει αυξηθεί. Στην περίπτωση μας, εφόσον το E γίνεται 1.5 (από 1) και το P αυξάνεται κατά – έστω –

9.29%, έπεται ότι, εάν το P^* δεν μεταβάλλεται, η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία αυξάνεται κατά: $(0.5 - 0.0929) / (1 + 0.0929) = 0.372$ ή 37.2%. Σε γενικότερους όρους, εάν το v (%) παριστά το ποσοστό της υποτίμησης και δ το συντελεστή διαστολής του P ανά μονάδα χρόνου ($P = 100 (1 + \delta v)$): από τον Πίνακα 2 έπεται ότι, για το πρώτο έτος, το δ βρίσκεται μεταξύ 0.106 και 0.186 και, λόγω της γραμμικότητας των υποδειγμάτων, είναι ανεξάρτητο του v), τότε η ποσοστιαία αύξηση της ανταγωνιστικότητας ισούται με: $[(1 - \delta) v] / (1 + \delta v)$, και, συνεπώς, η ελαστικότητά της ως προς το ποσοστό της υποτίμησης ισούται με $(1 - \delta) / (1 + \delta v)$ (άρα, μειώνεται με αυτό).

[4]. Η ταχύτητα με την οποία ο λόγος της υποδεσπόζουσας, λ_2 , προς τη δεσπόζουσα, λ_1 , ιδιοτιμή τείνει στο μηδέν, κατά μήκος του χρόνου, $t = 1, 2, \dots$, ήτοι το μέγεθος $(\lambda_2 / \lambda_1)^t = (0.715 / 0.893)^t = 0.801^t$, αποτελεί προσεγγιστικό μέτρο της ταχύτητας σύγκλισης του συστήματος. Για το σύνολο αυτών των ζητημάτων, βλ. π.χ. Luenberger (1979, chs 5-6) και, για μία συνοπτική έκθεση, James and Rumchev (2005). Σημειώνεται, χάριν πληρότητας, ότι το πρόβλημα της μη σύγκλισης (ή αστάθειας) δύναται να αναδυθεί μόνον όταν συμπεριληφθεί η – σαφώς ρεαλιστική – περίπτωση της «συμπαγωγής (joint production) εμπορευμάτων μέσω εμπορευμάτων» (βλ. Sraffa, [1960] 1985, Μέρος II), αλλά αντιμετωπίζεται δια της διεύρυνσης του αναλυτικού πλαισίου με την αλληλεπίδραση προσφοράς-ζήτησης (βλ. Mariolis, 1997, 2008). Ακόμα και έτσι, όμως, τίποτε δεν διασφαλίζει ότι η υποτίμηση οδηγεί σε άνοδο του ημεδαπού γενικού επιπέδου των τιμών (δεν αποκλείεται να οδηγεί σε αποπληθωρισμό) ή, στην αντίθετη περίπτωση, της ανταγωνιστικότητας. Με άλλα λόγια, δηλαδή, απαιτείται πρόσθετη, διακριτή, εμπειρική έρευνα, η οποία θα πρέπει να βασισθεί στους Πίνακες Προσφοράς-Χρήσης (SUT) της ελληνικής οικονομίας.

[5]. Φαίνεται ότι, για αρκετούς Αριστερούς (όπως αυτοονομάζονται), η περίπτωση της Αλβανίας αποτελεί προσφιλές (αντι-) παράδειγμα. Στο όχι και τόσο μακρινό παρελθόν, η Έλλη Παππά είχε τονίσει: «Κι Ελλάδα εκτός ONE, τι να γίνει; Αλβανία; Πιστεύω ότι η πολιτική που λέει όχι στην ΕΕ είναι αντιδραστική. Δεν νομίζω ότι κανένας μαρξιστής, ούτε κι ο Μαρξ, θα έλεγε όχι.» (Περιοδικό Έψιλον, 24 Μαΐου 1998).

[6]. Καίτοι δεν είμαστε γνώστες του αντικειμένου, κρίνουμε ότι ορισμένες αξιοσημείωτες πληροφορίες (επί της ακρίβειας των οποίων θα αποφανθούν, ωστόσο, οι ιστορικοί) βρίσκονται στο Χότζα (1985, κεφ. 3 και σσ. 240-247, 262-264 και 289-295).

[7]. Θα είναι σαφές ότι, για τις ανάγκες ρεαλιστικότερης εκτίμησης, από αυτά τα ποσοστά θα πρέπει να προσθαιρεθούν, αφού πρώτα, όμως, επιτευχθεί η ποσοτικοποίησή τους, ενδεχόμενες παράπλευρες επιπτώσεις της υποτίμησης ή άλλων, επικουρικών, μέτρων οικονομικής πολιτικής (π.χ. υποκατάσταση εισαγομένων

εισροών, μείωση καθαρών φορολογικών συντελεστών επί της παραγωγής κ.λπ.), καθώς επίσης και η επίπτωση της «συμπαγωγής» (βλ. Ενότητα 1 του παρόντος, αρχή σημείωσης [2] και τέλος σημείωσης [4]).

Αναφορές

- Αναστασάτος, Τ. (2008) Η επιδείνωση του ελληνικού ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών: αίτια, επιπτώσεις και σενάρια προσαρμογής, Οικονομία & Αγορές: Eurobank Research, Τόμος 3, Τεύχος 6, Ιούνιος.
- Γκαργκάνας, Ν. Χ. και Μομφεράτος, Π. Χ. (1979) Διακλαδική Ανάλυση της Συμβολής του Κόστους στη Διαμόρφωση των Τιμών στην Ελλάδα, Αρχείον Μελετών και Ομιλιών, Αθήνα, Τράπεζα της Ελλάδος.
- Domberger, S. (1980) Price dynamics and industrial structure in the U.K.: an input-output analysis, The Manchester School, 48, pp. 284-306.
- James, G. and V. Rumchev, V. (2005) Stability of positive linear discrete-time systems, Bulletin of the Polish Academy of Sciences: Technical Sciences, 53, pp. 1-8.
- Krugman, P. και Obstfeld, M. (2011) Διεθνής Οικονομική, τόμος 2, Αθήνα, Κριτική.
- Krugman, P. and Taylor, L. (1978) Contractionary effects of a devaluation, Journal of International Economics, 8, pp. 445-456.
- Luenberger, D. G. (1979) Introduction to Dynamic Systems. Theory, Models and Applications, New York, John Wiley and Sons.
- Μαριόλης, Θ. (1999) Ο νέος διεθνής καταμερισμός εργασίας, Τετράδια της Οικονομίας, 27-28/11/1999, εφημερίδα Ημερησία (αναδημοσιεύθηκε στο: Θ. Μαριόλης και Γ. Σταμάτης (2000) Η Εντός ONE Εποχή, Αθήνα, Στάχυ).
- Μαριόλης, Θ. (2011) Ελλάδα, Ευρωπαϊκή Ένωση και Οικονομική Κρίση, Αθήνα, Matura (υπό έκδοση).
- Μαριόλης, Θ., Οικονομίδης, Χ., Σταμάτης, Γ. και Φουστέρης, Ν. (1996) Ποσοτική εκτίμηση των επιπτώσεων της υποτίμησης στο «κόστος» παραγωγής, Τεύχη Πολιτικής Οικονομίας, 19, σσ. 5-55 (η ολοκληρωμένη εκδοχή της μελέτης κυκλοφόρησε το 1997, από τις εκδόσεις Κριτική).
- Μαριόλης, Θ. και Σταμάτης, Γ. (1999) ONE και Νεοφιλελεύθερη Πολιτική, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.
- Μαριόλης, Θ. και Παπουλής, Κ. (2010) «Δίδυμα ελλείμματα» και διεθνής ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, στο: Επιστημονική Εταιρεία Πολιτικής Οικονομίας (2011) Οικονομική Κρίση και Ελλάδα, Επιμέλεια: Α. Βλάχου, Ν. Θεοχαράκης και Δ. Μυλωνάκης, Αθήνα, Gutenberg.
- Mariolis, T. (1997) Theoretical investigation of the price response of a joint production system to currency devaluation, in: Papathanassiou, B. (Ed.) (1997) Proceedings of the 4th Balkan Conference on Operational Research, vol. 1, Thessaloniki.
- Mariolis, T. (2006) Distribution and growth in a multi-sector open economy with excess capacity, Economia Internazionale/International Economics, 59, pp. 51-61.
- Mariolis, T. (2008) Pure joint production, income distribution, employment and the exchange rate, Metroeconomica, 59, pp. 656-665.
- Metcalf, J. S. and Steedman, I. (1979) Growth and distribution in an open economy, in: I. Steedman (ed.) (1979) Fundamental Issues in Trade Theory, London, Macmillan.
- Metcalf, J. S. and Steedman, I. (1981) Some long-run theory of employment, income distribution and the exchange rate, The Manchester School, 49, pp. 1-20.
- Sharify, N. and Sancho, F. (2011) A new approach for the input-output price model, Economic Modeling, 28, pp. 188-195.
- Sraffa, P. ([1960] 1985) Παραγωγή Εμπορευμάτων μέσω Εμπορευμάτων. Πρελούδιο στην Κριτική της Οικονομικής Θεωρίας, Θεσσαλονίκη, Σύγχρονα Θέματα.
- Vaneigem, R. (1962-63) Banalités de base, International Situationniste, No 6 & 7 (Ελληνική μετάφραση: Βανεγκέμ, Ρ. (χ.χ.) Βασικές Κοινοτοπίες, Αθήνα, Ελεύθερος Τύπος).
- Χότζα, Ε. (1985) Χρυστσιοφικοί, Αθήνα, Εκδόσεις Λειψία.